

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

30 martie 2023*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Măsuri privind dreptul succesoral – Regulamentul (UE) nr. 650/2012 – Articolul 13 – Declarație de renunțare la succesiune făcută de un moștenitor în fața instanței din statul membru în care are reședința obișnuită – Înscriere ulterioară, la cererea unui alt moștenitor, a acestei declarații în registrul altui stat membru”

În cauza C-651/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sofiyski rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia, Bulgaria), prin decizia din 25 octombrie 2021, primită de Curte în aceeași zi, în procedura inițiată de

M. Ya. M.

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul M. Ilešič (raportor), îndeplinind funcția de președinte de cameră, domnii I. Jarukaitis și Z. Csehi, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Comisia Europeană, de W. Wils și I. Zaloguin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 noiembrie 2022,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: bulgara.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor (JO 2012, L 201, p. 107).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri inițiate de M. Ya. M., în calitate de moștenitor, cu privire la o cerere de înscriere a unei declarații de renunțare la o succesiune, făcută de un alt moștenitor în fața unei instanțe din statul membru în care are reședința obișnuită, în registrul altui stat membru.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (7), (23), (32) și (67) ale Regulamentului nr. 650/2012 au următorul cuprins:
  - „(7) Funcționarea corespunzătoare a pieței interne ar trebui facilitată prin eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor care se confruntă în prezent cu dificultăți în exercitarea propriilor drepturi în contextul unei succesiuni cu elemente de extraneitate. În spațiul european de justiție, cetățenii trebuie să își poată organiza din timp succesiunea. Trebuie garantate într-un mod eficient drepturile moștenitorilor și legatarilor, ale altor persoane apropiate defunctului, precum și ale creditorilor succesiunii.
- [...]
- (23) Având în vedere mobilitatea tot mai mare a cetățenilor și pentru a asigura administrarea corectă a justiției în cadrul Uniunii [Europene] și a asigura că există un factor de legătură real între succesiune și statul membru în care se exercită competența, prezentul regulament ar trebui să prevadă că factorul general de legătură, în vederea stabilirii atât a instanței competente, cât și a legii aplicabile, ar trebui să fie reședința obișnuită a defunctului la data decesului. [...]
- [...]
- (32) Pentru a simplifica viața moștenitorilor și a legatarilor care își au reședința obișnuită într-un alt stat membru decât acela în care se soluționează sau se va soluționa succesiunea, prezentul regulament ar trebui să permită oricărei persoane îndrituite în temeiul legii aplicabile succesiunii să facă declarații privind acceptarea succesiunii, a unui legat sau a unei rezerve succesoriale sau renunțarea la acestea sau privind limitarea răspunderii pentru datorii în cadrul succesiunii să facă astfel de declarații sub forma prevăzută în legea statului membru în care își are reședința obișnuită în fața instanțelor judecătorești ale statului membru respectiv. Aceasta nu ar trebui să excludă efectuarea de astfel de declarații în fața altor autorități din acel stat membru care sunt competente să primească declarații în temeiul dreptului național. Persoanele care aleg să facă uz de posibilitatea de a face declarații în statul membru al reședinței lor obișnuite ar trebui să informeze, ele însele,

instanța judecătorească sau autoritatea care se ocupă sau care se va ocupa cu succesiunea cu privire la existența unor astfel de declarații, în termenul stabilit de legea aplicabilă succesiunii.

[...]

(67) Pentru ca o succesiune cu elemente de extraneitate în Uniune să fie soluționată într-o manieră rapidă, simplă și eficace, moștenitorii, legatarii, executorii testamentari sau administratorii patrimoniului succesoral ar trebui să își poată dovedi cu ușurință statutul și/sau drepturile și competențele într-un alt stat membru, de exemplu într-un stat membru unde se situează bunurile succesoriale. [...]"

4 Capitolul II din acest regulament, intitulat „Competența”, cuprinde printre altele articolele 4 și 13.

5 Articolul 4 din regulamentul menționat, intitulat „Competența generală”, prevede:

„Instanțele judecătorești din statul membru în care defunctul își avea reședința obișnuită în momentul decesului sunt competente să hotărască cu privire la succesiune în ansamblul său.”

6 Articolul 13 din același regulament, intitulat „Acceptarea sau renunțarea la succesiune, la legat sau la rezerva succesorală”, prevede:

„Pe lângă instanța judecătorească competentă să hotărască cu privire la succesiune în temeiul prezentului regulament, instanțele statului membru în care își are reședința obișnuită orice persoană care, în temeiul legii aplicabile succesiunii, poate face, în fața unei instanțe judecătorești, o declarație de acceptare sau de renunțare la succesiune, la un legat sau la rezerva succesorală sau o declarație care limitează răspunderea persoanei în cauză cu privire la sarcinile succesiunii sunt competente să primească astfel de declarații în cazul care, în temeiul legii respectivului stat membru, acestea pot fi făcute în fața unei instanțe judecătorești.”

7 Capitolul III din Regulamentul nr. 650/2012, intitulat „Legea aplicabilă”, cuprinde printre altele articolele 21 și 22.

8 Articolul 21 din acest regulament, intitulat „Norma generală”, prevede la alineatul (1):

„Sub rezerva cazului în care prezentul regulament cuprinde dispoziții contrare, legea aplicabilă succesiunii în ansamblul său este cea a statului în care defunctul își avea reședința obișnuită în momentul decesului.”

9 Articolul 22 din acest regulament, intitulat „Alegerea legii”, prevede la alineatul (1):

„O persoană poate să aleagă ca legea care să se aplice succesiunii sale în ansamblu său să fie legea statului a cărui cetățenie o deține în momentul alegerii legii sau la data decesului.”

Dreptul bulgar

10 *Zakon za nasledstvo* (Legea privind succesiunile, DV nr. 22 din 29 ianuarie 1949), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „Legea privind succesiunile”), prevede la articolul 48 că succesiunea se dobândește prin acceptare, iar acceptarea produce efecte de la deschiderea succesiunii.

- 11 Potrivit articolului 49 alineatul (1) din această lege, acceptarea se poate face prin declarație scrisă adresată Rayonen sad (Tribunalul de Raion, Bulgaria) în circumscripția căruia s-a deschis succesiunea. În acest caz, acceptarea se înscrie într-un registru prevăzut în acest scop.
- 12 În conformitate cu articol 51 alineatul (1) din legea menționată, la cererea oricărei persoane interesate, Rayonen sad (Tribunalul de Raion), după citarea titularului dreptului succesoral, stabilește pentru acesta un termen pentru depunerea declarației de acceptare sau de renunțare la succesiune. Articolul 51 alineatul (2) prevede că, în cazul în care nu răspunde în termenul care îi este acordat, moștenitorul pierde dreptul de a accepta succesiunea. Potrivit articolului 51 alineatul (3), declarația moștenitorului este înscrisă în registrul prevăzut la articolul 49 alineatul (1) din aceeași lege.
- 13 În temeiul articolului 52 din Legea privind succesiunile, renunțarea la succesiune se efectuează în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 49 alineatul (1) din aceeași lege și este înscrisă în registru în conformitate cu aceeași procedură.
- 14 Articolul 26 alineatul (1) din Grazhdanski protsesualen kodeks (Codul de procedură civilă, DV nr. 59 din 20 iulie 2007), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Codul de procedură civilă”), prevede că părțile în procesul civil sunt persoanele în numele cărora și împotriva cărora se desfășoară procesul. Articolul 26 alineatul (2) prevede că, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, nimeni nu poate invoca în instanță drepturile altei persoane în nume propriu.
- 15 Potrivit articolului 531 alineatul (1) din Codul de procedură civilă, procedura necontencioasă este inițiată printr-o cerere scrisă a persoanei interesate.
- 16 În conformitate cu articolul 533 din acest cod, instanța judecătorească este obligată să examineze din oficiu dacă sunt îndeplinite condițiile pentru adoptarea deciziei solicitate. Ea poate administra probe din oficiu și poate lua în considerare fapte care nu au fost prezentate de petent.
- 17 Pravilnik za administratsiata v sadilishtata (Regulamentul privind organizarea și funcționarea instanțelor, DV nr. 68 din 22 august 2017), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede la articolul 39 alineatul (1) punctul 11:

„Următoarele registre sunt ținute la grefă în formă electronică și/sau pe suport de hârtie:

[...]

11. Registrul privind acceptarea sau renunțarea la succesiuni.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 18 Reclamantul din litigiul principal, M. Ya. M., resortisant bulgar, declară că este moștenitorul bunicii sale, M. T. G., resortisantă bulgară decedată în Grecia la 29 martie 2019.
- 19 Reclamantul din litigiul principal a sesizat instanța de trimitere, Sofiyski rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia, Bulgaria), cu o cerere având ca obiect înscrierea în registru a declarației de renunțare făcute de un alt moștenitor, și anume soțul defunctei. El a prezentat, în acest sens, un

certificat de moștenitor eliberat de autoritățile bulgare, din care rezultă că în urma defunctei au rămas ca moștenitori soțul acesteia, H. H, resortisant grec, fiica acesteia, I. M. N., și reclamantul din litigiul principal.

- 20 În cadrul acestei proceduri, reclamantul din litigiul principal a prezentat un proces-verbal întocmit de Eirinodikeio Athinon (judecătorul de pace din Atena, Grecia) potrivit căruia soțul defunctei s-a prezentat în fața acestuia la 28 iunie 2019 și a declarat că renunță la succesiune. Totodată, soțul defunctei ar fi declarat că ea a avut ultima reședință în Grecia.
- 21 Totuși, instanța de trimitere arată că nu s-a precizat în fața sa unde s-a aflat ultima reședință obișnuită a defunctei și că va putea obține informații cu privire la acest aspect numai după ce și-a stabilit competența de a înscrie o declarație de renunțare la succesiune făcută anterior în fața instanței din statul membru în care se află locul reședinței obișnuite a moștenitorului renunțător.
- 22 În plus, din decizia de trimitere reiese că reclamantul din litigiul principal nu acționează în calitate de mandatar al soțului defunctei, ci susține că interesul său privind înscrierea declarației de renunțare la succesiune în cauză este cel al altui moștenitor de același rang, în măsura în care această înscriere i-ar crește cota succesorală.
- 23 În aceste condiții, instanța de trimitere ridică problema dacă o asemenea declarație trebuie înscrisă și în fața instanței care are competența generală de a hotărî cu privire la succesiune în ansamblul său, din moment ce această declarație a fost primită de instanța competentă în conformitate cu articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012. În plus, ea ridică problema posibilității de a înscrie o declarație de renunțare la succesiune a unuia dintre moștenitori, la cererea unui alt moștenitor.
- 24 Potrivit instanței de trimitere, articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 poate conduce la un conflict de competență, întrucât, în temeiul dispozițiilor generale ale acestui regulament, competența este dictată de locul reședinței obișnuite a lui *de cuius*, iar nu a moștenitorului. Deși instanța competentă să hotărască cu privire la o succesiune este, în principiu, cea din statul membru al ultimei reședințe obișnuite a lui *de cuius*, ar fi totuși posibil ca această din urmă instanță să nu aibă cunoștință despre înscrierea declarațiilor de renunțare sau de acceptare a acestei succesiuni făcute de moștenitori în fața unei instanțe din statul membru de la locul reședinței lor obișnuite.
- 25 Prin urmare, Regulamentul nr. 650/2012 ar crea un vid juridic prevăzând o competență concurentă a instanțelor din state membre diferite, și anume cea a instanței din statul membru al ultimei reședințe obișnuite a lui *de cuius* și cea a instanței din statul membru al reședinței obișnuite a moștenitorilor, fără a impune însă acesteia din urmă obligația de a informa prima instanță cu privire la existența unor asemenea declarații.
- 26 În această privință, instanța de trimitere arată că lipsa unei asemenea obligații de informare nu corespunde concepției legiuitorului și jurisprudenței bulgare, potrivit căreia toate declarațiile de acceptare sau de renunțare la o succesiune sunt concentrate în același loc și într-un singur registru judiciar, din care pot fi efectuate căutările corespunzătoare. Această concepție ar servi la garantarea securității juridice, care, în speță, ar decurge din posibilitatea de a păstra în același loc toate informațiile referitoare la acceptarea sau la renunțarea la o succesiune.

- 27 În măsura în care o asemenea obligație de informare nu este prevăzută în mod expres de Regulamentul nr. 650/2012, instanța de trimitere ridică problema naturii procedurii cu care este sesizată, în cadrul căreia reclamantul din litigiul principal nu solicită înscrierea propriei renunțări la succesiunea defunctei, ci a celei a unuia dintre ceilalți moștenitori. Or, dreptul bulgar nu ar prevedea o asemenea procedură. Principiul potrivit căruia fiecare persoană își apără propriile drepturi în instanță nu ar permite înscrierea declarațiilor altor persoane în registrul privind acceptarea sau renunțarea la succesiuni.
- 28 Prin urmare, această instanță ridică, în primul rând, problema dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 interzice implicit ca o declarație de renunțare la o succesiune înscrisă în statul membru al reședinței obișnuite a unui moștenitor să fie înscrisă ulterior de o instanță dintr-un alt stat membru, și anume cea în care se pretinde că defunctul avea reședința obișnuită la data decesului său.
- 29 În această privință, instanța menționată exprimă o preferință pentru soluția care constă în autorizarea înscrierii mai multor declarații de renunțare la o succesiune în mai multe state membre. Ea arată că o asemenea soluție nu ar afecta semnificativ securitatea juridică, întrucât, pe de o parte, sistemele juridice ale statelor membre prevăd norme în cazul existenței mai multor declarații succesive de acceptare sau de renunțare la o succesiune și, pe de altă parte, în cazul unui litigiu în materie succesorală, instanța sesizată cu cererea poate decide care este efectul juridic al acestor declarații, în funcție de data la care au fost făcute.
- 30 În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema care este persoana care poate solicita, după înscrierea unei declarații de acceptare sau de renunțare la o succesiune într-un stat membru, o înscriere ulterioară a acestei declarații în alt stat membru. Acest aspect ar fi important deoarece dreptul procedural bulgar nu prevede posibilitatea de a se transcrie la o instanță bulgară o asemenea declarație deja înscrisă într-un alt stat membru. Această declarație ar putea fi făcută numai personal de către moștenitor respectiv. Astfel, s-ar pune întrebarea dacă un moștenitor poate solicita, în statul presupusei reședințe obișnuite a lui *de cuius*, să se transcrie renunțarea la succesiunea în cauză care a fost făcută de către un alt moștenitor și a fost înscrisă în statul membru în care se află reședința obișnuită a acestuia, atunci când dreptul primului stat membru nu prevede în mod expres acest lucru.
- 31 Potrivit instanței de trimitere, o aplicare a articolului 13 din Regulamentul nr. 650/2012 efectivă și conformă cu obiectivul acestui articol, astfel cum este enunțat în considerentul (32) al regulamentului, și anume ca un moștenitor să nu fie obligat să călătorească în statul membru în care a avut reședința obișnuită *de cuius* sau să angajeze un mandatar *ad litem* în acest stat membru în vederea declarării acceptării sau renunțării la o succesiune, impune ca fiecare moștenitor să poată solicita transcrierea unei declarații de renunțare la o succesiune efectuată anterior în alt stat membru. În speță, acest lucru ar permite înlăturarea aplicării dreptului procedural bulgar, ținând seama de necesitatea de a se deroga de la principiul autonomiei procedurale a statelor membre pentru a garanta aplicarea efectivă a articolului 13.
- 32 În schimb, dacă înscrierea declarației de renunțare la o succesiune ar fi posibilă atât în statul membru în care se află reședința obișnuită a moștenitorului respectiv, cât și în statul membru în care defunctul avea reședința obișnuită la data decesului, însă numai cu condiția ca acest moștenitor să formuleze personal cererea, această situație ar face ca articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 să fie lipsit de sens.

- 33 În această privință, instanța de trimitere adaugă că Regulamentul nr. 650/2012 conține o lacună, în măsura în care nu impune instanței competente să primească o declarație de renunțare la o succesiune obligația de a informa cu privire la existența acestei declarații instanța care are competența generală de a hotărâi cu privire la succesiunea respectivă în ansamblul său. Prin urmare și pentru a preveni litigiile dintre moștenitori, precum și pentru a respecta voința moștenitorului renunțator, ar trebui să se permită ca fiecare dintre moștenitori să poată transcrie această voință în registrele din statul membru de la locul ultimei reședințe obișnuite a lui *de cuius*.
- 34 În aceste condiții, Sofiyski Rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 13 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 coroborat cu principiul protecției securității juridice trebuie interpretat în sensul că se opune ca, atunci când un moștenitor a înscris la instanța din statul membru în care are reședința obișnuită acceptarea sau renunțarea la o succesiune a unui defunct care, la data decesului său, avea reședința obișnuită în alt stat membru, un alt moștenitor să poată solicita în acest din urmă stat o înscriere ulterioară a renunțării sau acceptării efectuate?
- 2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este că o înscriere ulterioară este permisă, articolul 13 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 coroborat cu principiile protecției securității juridice și aplicării efective a dreptului Uniunii, precum și cu obligația cooperării loiale între statele membre în sensul articolului 4 alineatul (3) TUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca, atunci când un moștenitor a renunțat în statul membru în care are reședința obișnuită la succesiunea unui defunct comun, un alt moștenitor, care are reședința în statul în care defunctul avea reședința obișnuită la momentul decesului, să solicite înscrierea acestei renunțări, în pofida faptului că dreptul procedural al acestui din urmă stat nu prevede posibilitatea de a înscrie în numele altei persoane renunțarea la succesiune?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 35 Trebuie arătat de la bun început că din decizia de trimitere reiese că, potrivit indicațiilor soțului defunctei, ultima reședință obișnuită a acesteia s-a aflat în Grecia. Aceasta ar implica o competență a instanțelor elene de a hotărâi cu privire la succesiunea în cauză în ansamblul său, legea aplicabilă fiind, în principiu, legea elenă, cu excepția cazului în care, în conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 650/2012, defuncta nu a ales legea statului membru a cărui cetățenie o avea, și anume legea bulgară, ca lege aplicabilă succesiunii sale.
- 36 Cu toate acestea, instanța de trimitere arată că nu dispune de informații precise cu privire la ultima reședință obișnuită a defunctei și că, pentru a putea obține astfel de informații, va trebui mai întâi să își stabilească competența de a înscrie o declarație de renunțare la succesiune efectuată în fața instanței din statul membru în care moștenitorul renunțator are reședința obișnuită.
- 37 Statul membru ale cărui instanțe au competență generală în temeiul articolului 4 din Regulamentul nr. 650/2012 nu pare, așadar, să poată fi determinat în mod evident în speță. Or, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 39 din concluzii, în cazul în care s-ar dovedi că ultima reședință obișnuită a defunctei s-a aflat în Grecia, instanțele din acel stat

membru ar fi cele cărora le-ar reveni, în temeiul acestei dispoziții, sarcina de a hotărî cu privire la toate aspectele referitoare la succesiunea în cauză, instanța de trimitere fiind competentă numai să primească eventuale declarații în temeiul articolului 13 din acest regulament în calitate de instanță din statul membru în care un moștenitor are reședința obișnuită.

- 38 Având în vedere aceste considerații, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica mai întâi locul în care defuncta a avut reședința obișnuită, înainte de a evalua condițiile de înscriere într-un registru, la cererea unui moștenitor, a unei declarații de renunțare la succesiune, efectuată de un alt moștenitor în statul membru în care avea reședința obișnuită.
- 39 În această privință, în ipoteza în care se va dovedi că dispozițiile de drept bulgar împiedică examinarea de către instanța de trimitere a competenței sale de a hotărî cu privire la succesiunea în cauză, instanța respectivă va trebui să le înlăture. Astfel, potrivit jurisprudenței constante a Curții, instanța națională care trebuie să aplice, în cadrul competenței sale, dispozițiile dreptului Uniunii are obligația de a asigura efectul deplin al acestor norme, înlăturând, dacă este necesar, din oficiu aplicarea oricărei dispoziții contrare a legislației naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 45 și jurisprudența citată).

Cu privire la fond

- 40 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 se opune ca, atunci când un moștenitor a înscris la o instanță din statul membru în care avea reședința obișnuită o declarație de acceptare sau de renunțare la succesiunea unui *de cuius* care, la data decesului său, avea reședința obișnuită în alt stat membru, un alt moștenitor să solicite o înscriere ulterioară a acestei declarații la instanța competentă din acest din urmă stat membru.
- 41 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, rezultă atât din cerința aplicării uniforme a dreptului Uniunii, cât și din cea a principiului egalității că termenii unei dispoziții a dreptului Uniunii care nu conține nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul său de aplicare trebuie, în mod normal, să primească în întreaga Uniune o interpretare autonomă și uniformă, care trebuie stabilită ținând seama nu doar de termenii acesteia, ci și de contextul dispoziției și de obiectivul urmărit de reglementarea în cauză [Hotărârea din 2 iunie 2022, T.N. și N.N. (Declarație de renunțare la succesiune), C-617/20, EU:C:2022:426, punctul 35, precum și jurisprudența citată].
- 42 În ceea ce privește, în primul rând, termenii articolului 13 din Regulamentul nr. 650/2012, trebuie să se amintească că, potrivit acestei dispoziții, pe lângă instanța judecătorească competentă să hotărască cu privire la succesiune în temeiul regulamentului menționat, instanțele judecătorești din statul membru în care are reședința obișnuită orice persoană care, în temeiul legii aplicabile succesiunii, poate face, în fața unei instanțe judecătorești, o declarație de acceptare sau de renunțare la succesiune, la un legat sau la rezerva succesorală sau o declarație care limitează răspunderea persoanei în cauză cu privire la sarcinile succesiunii sunt competente să primească aceste declarații.
- 43 În ceea ce privește, în al doilea rând, contextul articolului 13 din Regulamentul nr. 650/2012, trebuie amintit că acest articol face parte din capitolul II din regulament, care guvernează toate criteriile de competență judiciară în materie de succesiuni. Articolul 13 prevede astfel un for alternativ de competență judiciară menit să permită moștenitorilor care nu au reședința

obişnuită în statul membru ale cărui instanţe judecătoreşti sunt competente să hotărască cu privire la succesiune, în conformitate cu normele generale de la articolele 4-11 din Regulamentul nr. 650/2012, să facă declaraţiile de acceptare sau de renunţare la succesiune în faţa unei instanţe din statul membru în care au reşedinţa obişnuită [Hotărârea din 2 iunie 2022, T.N. şi N.N. (Declaraţie de renunţare la succesiune), C-617/20, EU:C:2022:426, punctul 37].

- 44 În ceea ce priveşte, în al treilea rând, obiectivele urmărite de Regulamentul nr. 650/2012, trebuie amintit că, potrivit considerentului (7) al acestuia, regulamentul urmăreşte să faciliteze buna funcţionare a pieţei interne prin eliminarea obstacolelor din calea liberei circulaţii a persoanelor care doresc să îşi exercite drepturile rezultate dintr-o succesiune transfrontalieră. În special, în spaţiul european de justiţie trebuie garantate într-un mod eficient drepturile moştenitorilor şi ale legatarilor, ale altor persoane apropiate defunctului, precum şi ale creditorilor succesiunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 iunie 2022, T.N. şi N.N. (Declaraţie de renunţare la succesiune), C-617/20, EU:C:2022:426, punctul 42, precum şi jurisprudenţa citată].
- 45 În această privinţă, Curtea a statuat deja că articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012, interpretat în lumina considerentului (32) al acestuia, potrivit căruia scopul acestei dispoziţii este de a simplifica viaţa moştenitorilor şi a legatarilor care au reşedinţa obişnuită într-un alt stat membru decât cel în care se soluţionează sau se va soluţiona succesiunea, urmăreşte simplificarea demersurilor moştenitorilor şi ale legatarilor, derogând de la normele de competenţă prevăzute la articolele 4-11 din acest regulament [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 iunie 2022, T.N. şi N.N. (Declaraţie de renunţare la succesiune), C-617/20, EU:C:2022:426, punctul 41, precum şi jurisprudenţa citată].
- 46 În ceea ce priveşte chestiunea privind comunicarea declaraţiilor de acceptare sau de renunţare la succesiune instanţei competente să hotărască cu privire la succesiune, trebuie observat că, potrivit ultimei teze a considerentului (32) al Regulamentului nr. 650/2012, „persoanele care aleg să facă uz de posibilitatea de a face declaraţii în statul membru al reşedinţei lor obişnuite ar trebui să informeze, ele însele, instanţa judecătorească sau autoritatea care se ocupă sau care se va ocupa cu succesiunea cu privire la existenţa unor astfel de declaraţii, în termenul stabilit de legea aplicabilă succesiunii”.
- 47 Această ultimă teză a considerentului (32) lasă să se înţeleagă, la prima vedere, că, potrivit legiuitorului Uniunii, este necesar ca declaraţia de renunţare la succesiune dată în faţa unei instanţe din statul membru în care moştenitorul renunţător are reşedinţa obişnuită să fie adusă la cunoştinţa instanţei competente să hotărască cu privire la succesiune. Totuşi, trebuie să se constate că articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 nu prevede un mecanism de transmitere a unor asemenea declaraţii de către instanţa din statul membru în care moştenitorul renunţător are reşedinţa obişnuită către instanţa competentă să hotărască cu privire la succesiune. Acest considerent (32) pleacă însă de la prezumţia că persoanele care au făcut uz de posibilitatea de a face astfel de declaraţii în statul membru al reşedinţei lor obişnuite vor îndeplini sarcina de a comunica autorităţilor care se ocupă de succesiune existenţa acestor declaraţii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 iunie 2022, T.N. şi N.N. (Declaraţie de renunţare la succesiune), C-617/20, EU:C:2022:426, punctul 47].
- 48 În această privinţă, deşi este adevărat că moştenitorul renunţător are tot interesul de a informa instanţa competentă să hotărască cu privire la succesiune despre existenţa unei asemenea declaraţii, pentru a evita ca această instanţă să ia o decizie eronată din punct de vedere material şi care să fie contrară voinţei sale declarate, nu este mai puţin adevărat că dispoziţiile

Regulamentului nr. 650/2012 nu îi impun o obligație imperativă în acest sens. Prin urmare, nu se poate considera că un moştenitor renunţător trebuie întotdeauna să informeze el însuși instanța respectivă cu privire la existența acestei declarații.

- 49 În aceste condiții, se impune o interpretare largă în ceea ce privește transmiterea declarațiilor efectuate în conformitate cu articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 instanței competente să hotărască cu privire la succesiune. Astfel, obiectivul acestei transmiteri este de a permite instanței respective să ia cunoștință de existența unei asemenea declarații și să țină seama de ea la soluționarea succesiunii. Este lipsit de relevanță, în această privință, modul în care această declarație este adusă la cunoștința instanței menționate.
- 50 Astfel, Regulamentul nr. 650/2012 nu se opune ca, atunci când un moştenitor a înscris la o instanță din statul membru în care are reședință sa obișnuită o declarație de renunțare la succesiunea unui *de cuius* care avea reședință obișnuită la data decesului în alt stat membru, să fie solicitată o înscriere ulterioară a acestei declarații în acest din urmă stat membru de către un alt moştenitor. Este necesar să se considere că un moştenitor care poate beneficia de o asemenea declarație trebuie să poată informa instanța competentă să hotărască cu privire la această succesiune despre existența acestei declarații, atunci când moştenitorul renunţător nu a făcut el însuși acest lucru, pentru a facilita soluționarea succesiunii.
- 51 O astfel de interpretare este confirmată de obiectivele urmărite de Regulamentul nr. 650/2012, enunțate la punctul 44 din prezenta hotărâre, care vizează în special eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor care doresc să își exercite drepturile în contextul unei succesiuni care are implicații transfrontaliere.
- 52 Trebuie subliniat, în această privință, că informarea instanței competente să hotărască cu privire la o succesiune despre existența unei declarații de renunțare la această succesiune, efectuată de către un moştenitor în fața instanței din statul membru în care are reședință obișnuită, în sensul articolului 13 din Regulamentul nr. 650/2012, nu reprezintă o declarație în numele unei alte persoane, ci o simplă notificare a acestei declarații de renunțare adresate primei instanțe.
- 53 De asemenea, este lipsit de relevanță în acest sens faptul că legislația unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, prevede înscrierea declarației de renunțare menționate într-un registru judiciar pentru ca toate declarațiile de acceptare sau de renunțare la o succesiune să fie concentrate în același loc și într-un singur registru judiciar din care să poată fi efectuate cercetările corespunzătoare.
- 54 În plus, în măsura în care instanța de trimitere arată că dreptul bulgar nu permite înscrierea declarațiilor altei persoane în registrul privind acceptarea sau renunțarea la succesiuni, este necesar să se constate, având în vedere jurisprudența Curții amintită la punctul 39 din prezenta hotărâre, că revine acestei instanțe sarcina de a asigura efectul deplin al articolului 13 din Regulamentul nr. 650/2012, acceptând ca declarația de renunțare la succesiune în discuție în litigiul principal să îi fie transmisă de către alt moştenitor decât cel care a făcut această declarație în statul membru în care are reședință obișnuită și lăsând neaplicată, dacă este cazul, orice dispoziție contrară din legislația națională.
- 55 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 13 din Regulamentul nr. 650/2012 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca, atunci când un moştenitor a înscris la o instanță din statul membru în care avea reședință

obișnuită o declarație de acceptare sau de renunțare la succesiunea unui *de cuius* care, la data decesului, avea reședința obișnuită în alt stat membru, un alt moștenitor să solicite înscrierea ulterioară a acestei declarații la instanța competentă din acest din urmă stat membru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 56 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

Articolul 13 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor

trebuie interpretat în sensul că

nu se opune ca, atunci când un moștenitor a înscris la o instanță din statul membru în care își avea reședința obișnuită o declarație de acceptare sau de renunțare la succesiunea unui *de cuius* care, la data decesului său, avea reședința obișnuită într-un alt stat membru, un alt moștenitor să solicite înscrierea ulterioară a acestei declarații la instanța competentă din acest din urmă stat membru.

Semnături